

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. F. Bartolomaei Salvatii Ordinis F. Minorum de
Obseruantia, Lvx Animæ Ad perfectionem anhelantis ;
Opvscvlvm Insigniter pium, et perfectionis studiosis
neceßarium**

Cambi, Bartolomeo

Coloniae, 1606

Documenta septendecim, orationis exercitium arrepturis necessaria. Cap.
20.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50816)

Documenta quadam orationis exercitium arrepturis necessaria.

CAPVT XX.

QVinta planta, Documenti, nomine insignitur: Sub cuius umbra sequentia documenta ediscenda sunt, ut securè in hoc sancto orationis exercitio progredi liceat.

Primo notandum est: Sequentes has regulas, & omnia quæ de oratione hætenus dicta sunt, non esse accipienda, tanquam certam aliquam artem describant: neque existimandum esse, ut in cæteris scientijs & artibus fieri assolet: ubi is qui regulas actis melius apprehendit in ea excellentior euadit: ita hic etiam eum qui has regulas exactius memoria tenuerit, in oratione præcellere: cum neququam ita sese res habeat: sed idcirco has regulas tradi, ut anima per eas ad deuotionem erga Deum excitetur: humilitatem profundam, & miseriarum suarum cognitionem acquirat: fiduciam & spem in Deo & misericor-

Docum. ut præclerum.

N. dia

dia illius statuat: vt ex cognitione Dei & sui assiduis lachrymis: ignitis suspirijs: affectibus inflammatis, & orationibus feruentibus abundet: quibuscum per portam humilitatis ingrediens, consequatur quod cupit: soli Dei misericordiae innitens, atque in ea spem omnem repositam habens.

Oratio vt bene fiat, omnibus simul virtutibus studenda est.

Secundò sciendum est: In hac orationis semita esse deceptionem quandam insignem, qua plurimi circumueniuntur: sunt etenim nonnulli, qui postquam orationis virtutem experti fuerunt, totos se orationi dant: omnibus ceteris virtutibus neglectis & obliuione contritis, existimantes hanc solam ad salutem posse sufficere. Sed is qui securus hanc viam perambulare cepit, non in vnam tantummodo virtutem, sed in omnes simul respiciet: quia omnes orationi adiumentum sunt: oratio etenim est fundamentum & basis omnium virtutum: Sicut enim in cythara vna duntaxat chorda harmoniam non efficit: ita

necvna tantum virtus efficit conso-
nantiam spiritualem.

Tertio animaduertendum est: Dis-
cretionem quæ omnium virtutum
Mater est (vti S. Patres concluderant)
orationis studio maxime necessariam esse.
Ac proinde magno in errore versari plurimos,
qui hoc sanctum exercitium bene sibi succe-
dere & admodum utile esse animaduertentes,
adeo indiscretè illi se dant, vt saepenumero
naturam omnino destruant, ac debilitent:
Quapropter in initijs singulari dexterritate,
cautione, & vigilantia opus est.

*Discretio
orationi
necessaria
est.*

Quarto notandum est: Esse adhuc
alium errorem superiori planè contrarium:
Eorum videlicet, qui nimia vtuntur
discretionem, & immodicè sui amantes
sunt: quod licet omnibus, præcipuè
tamen iuuenibus valde nociuum est:
quia vt S. Bernardus affirmat: Impossibile
est eum in religiosa vita persistere,
qui cum sit nouitius in momento discretus.
Et cum sit incipiens, prudens

N 2 videri

videri appetit: Et cum sit iuuenis, uti senex & miles emeritus requiescere, ac corpus suum laboribus subtrahere tentat.

Horum duorum extremorum vtrumque vehementer periculosum, nec facile quis iudicauerit, quod magis vel minus perniciosum sit: Nisi quod Ioannes Gerson indiscretionem incurabiliorem esse ait: eò quod corpore adhuc sano spes aliqua remedij affulgeat: at corpore per indiscretionem debilitato difficillimè ad priorem sanitatem redire possit.

Profectum
facere cupi-
enti opus est
ut tempora
& exercitia
habeat de-
terminata.

Quintò sciendum est: Ei qui in hoc exercitio profectum facere cupiat, necessariù esse ut habeat tēpora & exercitia determinata, in quibus se exercendo, omnia alia negotia seponat, ut cum Deo & negotijs animæ suæ se occupare possit: atque interim omnia alia exercitia, quantumvis pia & sancta relinquat: speciatim verò id agat in festiuitatibus & solennitatibus præcipuis, & dum tribulationibus seu aduersitatibus

tibus premitur: Post longas etiam
 profectiones, ac ardua negotia, quæ
 multarum distractionum ei causa
 extiterunt: & cor à sua tranquilli-
 tate ad magnam inquietudinem
 traduxerunt, vt illud ad pristinum
 statum reducere, atque ad solita ex-
 ercitia, diuiniq[ue] amoris feruorem
 reuocare possit.

Sextò. Seruus Dei secretò tenebit
 omnes consolationes spirituales,
 quibus eum Deus visitat, nec eas vli-
 li hominũ, nisi Patri suo spirituali,
 aut ijs, quorum consilia requirit,
 manifestabit: Quod & S. Bernardus
 hortatur, cum dicit. Hominem reli-
 giosum hanc sententiam in sua cel-
 la scribere debere: *Secretum mentis mihi.*

Septimò. Necessarium est vt homo
 spiritualis, semper cum maxima re-
 uerentia & humilitate cum DE
 agat & loquatur: nec vnquam ita se
 Deo familiarem & amicum æsti-
 mabit, vt non assiduò ad suam hu-
 militatem & vilitatem confide-
 randam se conuertat. *Loquar ad De-*

Gen. 18. *minum meum cum impulis & cinis ait Abraham. Seruite Domino in timore & exultate ei cum tremore,* ait Psalmista. Ita faciebat S. Augustinus de quo scribitur: quod nouerat gaudere coram Deo cum tremore. Hoc & S. Bernardus perspectum habebat qui in sermone quodam ait:

D. Bernard. *in serm.* Timida oratio coelum non penetrat, quia restringit animum timor immoderatus ut omnino, non dico ascendere, sed nec procedere queat. Tepida vero in ascensu languescit, & deficit, eo quod non habeat vigorem. Temeraria ascendit quidem sed resilit: resistitur enim ei, nec tantum non obtinet gratiam, sed meretur offensam: Quae vero fidelis & humilis, & feruens oratio fuerit: coelum sine dubio penetrabit: unde certum est quod vacua redire non possit.

Visiones non esse desiderandas. *Psalm. 54.* *ostendit: Seruus Dei omnino non appetet consolationes aut visiones: sed Deo fideliter seruiet, & ab eo se duci permittet, iuxta illud Psalm. Iacta cogitatum tuum in Domino: & ipse te eruet.* *Nono.*

Nonò : Seruus Dei à gulofitate dulcedinis rerum spiritualium fe inefcari nõ patiatur: ne eã postmodum in finem principalem Deo feruendi : quod vitium maxime detestabile est, conuertat, quandoquidem finis omnium aõtionum nostrarum esse debet Deum amare, & illum solum quærere.

Si Deus autem pro sua benignitate consolationes immittat, fit nomen Domini benedictum : recipiendæ sunt cum gratiarum aõtione: ita vt omni tempore perinde nobis fit quid nobiscum agat, siue consolationes donet, siue auferat.

Hic error multis imponit, à quo alius non minor enascitur: videlicet quòd ferè qui eiusmodi sunt, & se, & alios secundum affluentiam consolationum iudicent, tantumque perfectionis sibi vel alijs inesse censeant, quantum diuinis consolationibus sensibiliter visitantur & reficiuntur.

Vtriusque huius erroris remedium est : vt quisque cogitet & sciat,

N 4

Qui pluribus consolationibus abundat, ideo perfectior non est.

sciat, finem omnium horum exercitiorum spiritualium, & totius vitæ internæ esse cœlestium præceptorum obedientiam, ac diuinæ voluntatis adimpletionem: quia necessarium est voluntatem propriam in nobis mori & interire, vt diuina dominatum accipiat: Quia verò tam insignis victoria sine speciali Dei gratia & consolationibus haberi non potest, Dominus seruis suis ne in hac lucta prorsus deficiant, multiplices consolationes immittit, quibus refecti, alacrius coeptam pugnam prosequantur.

Itaque si Dei seruus eam tantummodo ob causam quo victor in hoc bello euadat, per feruidas orationes, huiusmodi solatia quærat, & desideret, reprehensione caret: modo ea non ideo quærat, aut concupiscat, vt in illis tanquam in principali fine quiescat. Hinc namque S. David Dominum deprecabatur.

Psalm. 50. Redde mihi letitiam salutaris tui.

Sibi autè certò persuadebit, nò ex abundantia cōsolationum profectū suum

suum dependere, sed ex multitudi-
ne eorum quæ pro Christo sustinue-
rit, tum propter sui abnegationem,
tum propter diuinæ voluntatis ex-
ecutionem.

Decimo. Quamuis ante seruum *Exercitiu*
Dei commonefecerim, ne facile à *assumptum*
passionis Christi meditatione dis- *mutari po*
cedat: nihilominus quâdo Spiritus *est Spiritu*
sanctus inspirationibus suis ad alia *sancto*
ipsum traxerit, cum eiusdem spiri- *alia trahi*
tus sancti benedictione, illius du- *te.*
ctum simpliciter sequetur, quia ve-
rum ducem nactus est.

Hæc eò dico, quòd oratio & me- *Diversa*
ditatio diuersos producât affectus. *tionis off.*
Aliquando prorumpit in lachry- *Bus.*
mas deuotionis: aliàs in fletum
compunctionis: nonnunquam in
diuinas laudes soluitur: aliquando
ad miseras aliorum tum corpora-
les tum spirituales considerandas,
& preces pro eisdem fundendas, se
conuertit: nonnūquam verò medi-
tatione sua dimissa, diuinæ gratiæ
tractum donec durauerit, etiamsi
longo tempore permaneat, sequi
N. s. debet,

debet, illoque abscedente, denuò si tempus superfuerit ad suam meditationem & orationem reuerti.

*Exercitium
assumptum
etiam muta-
ri potest, si
ariditas ma-
gna obstet.*

Vndecimò. Potest seruus Dei ab vno mysterio siue puncto ad aliud transire, si in eo quod meditandum suscepit, aridum se inueniat, ad aliud verò maiorem affectum & deuotionem sentiat: cum enim finis omnium exercitiorum sit deuotio: illud vtique quod maiorem generat deuotionem, melius & salutarius esse, adeoq; assumi debere censendū est, quāuis hoc temerè & facili ex causa faciendū non sit, sed cū manifesto lucro, & expressa deuotione, quam in hoc puncto potius quàm in altero sentiat.

Duodecimò. Quando seruus Dei intra vel extra orationem à Deo visitatur, gaudens illam accipiat occasionem, nec omninò præterire patiatur: quia foelici hoc vento flante, plus itineris vna hora conficiet, quàm anno integro contrarijs ventis flantibus.

S. Bonaventurⁱ testatur S. Patrem nostrum Franciscum id agere solitum fuisse: Qui si aliquando in itinere à Deo visitaretur, socijs suis præire iussis, ipse tardè illos subsequens, tacitas apud semetipsum delicatum illum cibum diuinarum consolationum ruminabat & digerbat.

S. Franciscus in itinere cum diuinis consolationibus visitaretur, socios præire inbebat.

Qui verò contra faciunt, plerumque à Deo hac poena castigantur, vt cum Dominum quæsierint, non inueniant, eò quod Dominus cum illos prior quæreret, non inueniat: Sic euenit sponsæ in Canticis, quæ cum sponso pulsanti & dicenti.

Aperi mihi soror mea sponsa, quia caput meum plenum est rore, & cuscini mei guttis nectium: respondisset: Expoliam me tunica mea quomodo induar illa? Laui pedes meos, quomodo inquinabo illos? Illoque in pulsando perseverante, illa tandem importunitate illius victa surrexisset & aperuisset: ille iam decubauerat atque transferat.

Seruus Dei *Decimo tertio:* Videat Dei seruus, ne
modicis con- modicis tantummodo cōsolationi-
solationibus bus cōtētus sit, sed maiores ad Dei
contētus gloriam, & vt eò amplius in illius
esse non de- amore crescere valeat, desideret.
bet.

Ad hoc autem opus est, vt ad ora-
tionem quàm longissimum tempo-
ris spatium affuerit: quia melius est
orationem duabus horis continuis
protrahere, quàm easdem in plures
partes distributas orationi dare,
propter mentis instabilitatem, &
difficultatem eam recolligendi: vix
enim dum tempus breue est, corri-
tè accommodari, & à sensibilibus
rebus auocari potest: eoque iam fa-
cto: dum colligendorum fructuum
tempus est, oratio abrumpitur.

Oratio *Quòd si aliquis quærat, quantum*
duabus ho- temporis orationi præfiniendum sit:
ris, aut hora Huic respondeo, quicquid qualibet
vna cum di- vice vna hora cum dimidia: vel dua-
midia vt bus horis minus fuerit, mihi nimis
minimum parum videri: eò quòd ferè in prin-
protrahen- cipijs, & postea non rarè integra
da est. hora præterlabatur, antequam len-
suum & imaginationis lyra ritè
com-

PARS SECVNDA. 308

componi & cōcordari possit: tempus autem quod reliquum est: pro fructibus orationis colligendis impendendum est.

Decimo quarto. Non concidat animo, qui orationis exercitium arripit, si non statim sentiat illam deuotionis dulcedinem quam desiderat, sed cum longanimitate, patientia & perseuerantia, visitationes Domini expectet: quia immensæ magnitudinis & excellentiæ est Rexibile, cum quo sermonem habet, & res de qua tractat maximi ponderis: ipse verò vilissimus & abiectissimæ conditionis homuncio, ac proinde nequaquam molestè ferre debet, si paulisper ante ianuam tanti Regis expectare debeat.

Posteaquam verò aliquantisper præstolatus fuerit, si Dominus venerit, humillimas ei gratiarū actiones pro tanta benignitate referet: si minus, denuò se humiliabit: si autem omninò non venerit, patienti ac placido animo id sustinebit, atque indignum se visitatione diuina

N. 7 repu-

reputabit, & contentus erit seipsum ei per propriae voluntatis abnegationem, inordinatorum desideriorum & appetituum crucifixionem: continuam cum diabolo inestam: & omnium quae potest bonorum operum effectum, in sacrificium obtulisse. Quamuis autem censeat se Deum non adorasse adoratione sensibili, sufficiat illi quod eum adorauerit in spiritu & veritate, quales adoratores ille requirit.

Hæc fratres mei est vna omnium periculosissima charybdis, quæ in huius maris emensione se offert. Hic est locus in quo veri spirituales, & interni homines, à falsis discernuntur, & internoscuntur: ex quo qui saluus emerferit, magnum pignus habet, se hoc itineris quod reliquum est prosperè confecturum.

Quod si existimat, se tempus illud quo sine gustu aut consolatione orat perdere, ac nequidquam & sine fructu sese fatigare: ego in hoc casu, non inconueniens iudicarem, vt librum aliquè piura assumeret, &

orationē cum lectione cōmutaret: hęc autē lectio sit attenda & nō nimīū festina, vt nimirum omnia & singula meditationis dente benē mastificentur & ruminētūr, quod facillimū & incipientibus, conuenientissimum ac fructuosissimū est.

Decimoquinto: (Quod vnum ex principalioribus huius hortuli documentis est, ac circa attentionem quę in oratione habenda est, versatur:) Dum orationi & sanctis meditationibus incumbit, cauebit ne corde sit languido & dormitanti, sed viuido, attento, & in Deum eleuato: cum maxima quę possibilis sit homini attentione.

Aduertet nihilominus attentionem hanc moderatam esse debere, ne corporis sanitati nociua sit, aut deuotionem impediatur: Sunt namq; nonnulli, qui caput suum immodicē fatigant, violenterque se cogunt ad eorum quę mēte voluunt, attentionem: Contra sunt alij, qui, ne sanitati corporali detrimentum aliquod adferant, ita languidi & remissi sunt in precibus, vt facile

ab omni minimo vento cogitationum se hinc inde impelli atque distrahi patiantur.

Hæc duo extrema vt vitentur, magna opus est industria, tum ne violenta attentione mens & caput fatigetur, tum ne nimia socordia & dormitantia cogitationes ad libitum euagentur.

Qua in re ita sese orationis studiosus geret, vt is qui animal petulans & rebelle inquietat, qui habenas nec nimium laxat, nec immodicè attrahit, ne retro redeat, & cum magno suo discrimine, iter agat: Eadem moderatione attentio in precibus ei temperanda est, vt mens quidem præsens sit, & ad ea quæ voluit attendat: sed nimia violentia, & labore caput non fatigetur.

*Caendum à
nimia speculatione
intellectus in
oratione.*

Decimosexte: (quod documentum non minus quàm præcedens notabile est:) Necessarium est ei qui huic sancto exercitio se dare velit, vt sibi caueat à nimia speculatione intellectus, eò quod hoc exercitium magis sit affectus & voluntatis

amo

amorosa, quam intellectus speculatiui: Hic non pauci decipiuntur: qui ad orationem & myfteriorum celestium meditationem accedunt quasi nonos discursus aut explicaciones super ijs inuestigaturi, aut sermones ad populum habituri essent: quod potius est spiritum dispergere, quam colligere: & extra se egredi, quam sese intra se recipere: Quo fit vt oratione completa, ita sicci, aridi, & omni succo deuotionis destituit: atque ita ad leuitates ac vanitates proni, vt accesserant, recedant: quia (si verum fateri liceat) orationi non incubuerunt, sed studia sua tractarunt, quod ab oratione valde differens, & diuersum est.

Decimoseptimo & vltimo. (quod documentum omnibus orationis studiosis valde necessarium est:) Quemadmodum hoc exercitium quieto permanente intellectu, totum voluntati tribuendum est: ita necessarium quoque est voluntatem recte moderari & cauere ne nimis in suo exercitio sit violenta.

Sunt

*Voluntati
in oratione,
vis adferenda non est.*

Sunt namque nonnulli, qui existimant deuotionem, brachiorum vi conquiri, ac proinde violentis suspirijs, lachrimis vi expressis, & tristitia coacta, vultu ad moerorem composito, gestibusque inconditis compassione in se excitare conantur: Quæ omnia potius cor exiccant, atque ad coelestes visitationes, vt Calpianus docet, inhabile reddunt: Quin etiam maximoperè sanitati corporali nocent: vnde fit, vt cum se nullam ex oratione fructum, imò verò nihil nisi laborem & molestiam retulisse animaduertunt, refugiunt iterum ad orationem reuerti, quam experti sunt, magnarum sibi molestiarum, & fatigationum causam fuisse. Sancta Elifabeth dicere solita fuit, lachrymas violèter ac cum tristitia profusas, Deo acceptas non esse.

Satis est in oratione, si quis quod in se est faciat.

Contentus sit itaque seruus Dei, quod in se erat fecisse, hoc est: spiritu promptum esse ad omnia quæ passus est Dominus: ac facie tristi & quieta illa inspexisse: ac corde tenebro, compassiuo, ad omnem dolorem

PARS SECUNDA. 307
rem quem Dominus ei immittere
voluerit, parato: & potius ad susci-
piendum affectum quem diuina
misericordia dederit, quàm ad eum
violentia brachiorum exprimen-
dum, prompto ea considerare. Hoc
inquam ei sufficiat, nec immodera-
tè contristetur si nihil aliud ei do-
netur: Imò quamuis in ea aridita-
te sit, vt nihil boni cogitare valeat,
pacem apud se conferuet & dicat:
Domine hic tui amore sum. Amen.

ARBOR MALO.

RVM AVREORVM.

*Exercitium insigne ad perfectio-
nis culmen apprehendendum
viam sternens.*

CAPVT XXI.

TEMPVS nunc est Filij: vt pul-
cherrimis ac delitiosissimis hu-
ius hortuli fructibus iam ante præ-
monstratis: (quos omni tempore à
vobis carpi, & in congruum tem-
pus asseruari velim) relecti: mecum
inde transeuntes sub alterius arbo-
ris